

ค ๑๖

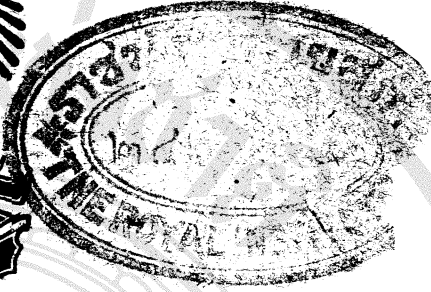
พระราชดำรัส

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหา
จุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว บิรมหาราช
ตอบคำถวายพระบรมรูป
พุทธศักราช ๒๔๕๑

จอมพล สมเด็จพระเจ้าฟ้าเธอ
เจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วรพินิต
เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
พิมพ์เป็นพระลักร
ในวันถวายบังคมพระบรมรูป
ณ พระลานพระราชวังดุสิต

พ.ศ. ๒๔๗๔

๑๑๖

พระราชดำรัส

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหา
จุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว บิรมหาราช
ตอบคำถวายพระบรมรูป
พุทธศักราช ๒๔๕๑

จอมพล สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ
เจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วรพินิต
เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
พิมพ์เป็นที่ระลึก

ในวันถวายบังคมพระบรมรูป
ณพระลานพระราชวังดุสิต
พ.ศ. ๒๔๖๔

923.1593

2.

พระราชดำรัสตอบ

คำถวายพระบรมรูป

พุทธศักราช ๒๕๕๑

ทูลกระหม่อม พระบรมวงศานุวงศ์ ท่านผู้มีบรรดาศักดิ์และ
ราชทินนามทั้งหลาย ความศรัทธาและความประสงค์แสดงความ
จงรักและเปรมฉันท์ อันมกุฎราชกุมาร ผู้เป็นโอรส
ที่รักอย่างยิ่งของเรา ได้กล่าวแทนท่านทั้งปวงโดย
ถ้อยคำอันไพเราะ เป็นการยกย่องความประพฤติกของ

เรา ที่ไต่ขึ้นไปในระวางสี่สิบปี ประกอบด้วยความ
พิจารณาอันถี่ถ้วน ซึ่งเราไต่ฟังด้วยความจับใจเป็น
อันมาก

เราไม่มีความยินดีอันใดยิ่งขึ้นไปกว่าที่ได้ฟังคำ
ยืนยันของท่านทั้งหลาย ว่าผลแห่งความพยายาม
ทำเนิรการปกครอง และทำนุบำรุงแผ่นดินให้เป็นสุข
สมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยลำดับ อันเราได้ทำเป็นที่พึงใจ และ
พอความปรารถนาของท่านทั้งหลาย มีผลอันท่าน
ทั้งหลายกำหนดเห็นโดยปรากฏชัดเช่นที่กล่าวมานั้น จริง
อยู่จำนวนผู้ที่เข้าแผ่นดินได้ดำรงราชสมบัติ ถึงจะช้านาน
เพียงใด ก็มีไต่เป็นอันรวบที่ควรกำหนดเอาเป็นข้อ
คำนึง ด้วยเหตุว่าพระราชผู้ซึ่งอยู่ในราชสมบัติยืนยง
กว่านี้ ย่อมมีในประเทศอื่นๆ หลายแห่ง จะเป็นการ
แปลก อยู่หน่อยแต่ในพระราชพงศาวดารของเราไม่มี
พระเจ้าแผ่นดินองค์ใดอยู่ในราชสมบัตินานเสมอครั้ง
นี้ แต่อีกส่วนหนึ่งนั้น เราถือว่าการที่อยู่ในราชสมบัติมา

นานยี่เช่นนั้น เป็นผลสำคัญของทางดำเนิน ในความพยายามของเราที่จะบำรุงแผ่นดินอยู่เป็นอันมาก ด้วยเหตุว่าพระเจ้าแผ่นดินทกพระองค์ ย่อมทรงประสงค์เหตุการณ์อันเกิดมีต่างกัน ในรัชสมัยนั้น ๆ การซึ่งอาณาประชาราษฎร์จะได้รับผลแห่งความผาสุก ย่อมอาศัยพระราโชบายและราชานภาพ ซึ่งทรงต่อต้านแปรผันเหตุนั้น และการอันนั้น ให้กลับเป็นผลดีได้แก่กาลสมัย ใน รัชกาล แห่ง สมเด็จพระบรมราช บรมพยุพ พุทธหลายของเราแต่ก่อนมา การปกครองแผ่นดิน ย่อมเป็นสำคัญในการที่จะต่อต้านศัตรูของ ประเทศอันยกมา ย่ำยีพระราชอาณาเขตต์ด้วยกำลังพล โยธามิ ให้ล่วงเข้ามาย่ำยีได้ แม้พระราชอาณาเขตต์ไปในประเทศที่ใกล้เคียงก็ตามพระบรมราชานภาพ เปิดช่องให้ราษฎรได้ทำการไถหว่านเพาะปลูก การค้าขายย่อมเป็นไปแต่เฉพาะต่อประเทศที่ใกล้เคียง และในชนบางชั้นบางเหล่า ครั้นเมื่อสมเด็จพระบรมชนกนาถอันประเสริฐ

ของเรา ได้เสด็จมาถึงฉวี่ลยราชสมบัติทรงผูกพัน
 ทางพระราชไมตรีก่อนนานาประเทศ เปิดทางค้าขายให้
 กว้างขวางขึ้น การเปลี่ยนแปลงอันนั้นย่อมทำให้เกิด
 ผลประโยชน์แก่ประชาชน ในทางที่จะทำมาหาผล
 ประโยชน์นั้นขึ้นอย่างใหม่ ๆ แต่การปกครองก็ต้อง
 เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์ที่มีมา นับว่าเป็นเวลา
 ผ่านผันแก้ไขให้เป็นที่พอใจชั่วคราว เพราะเหตุที่เวลา
 รัชสมัยหาพอที่จะทรงเปลี่ยนแปลงให้ตลอดได้ไม่
 ครั้นเวลาที่เรารู้ว่าราชสมบัติสนองพระองค์ ความ
 จำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขปรากฏมากยิ่งขึ้นโดย
 ลำดับ จนเห็นว่าทำนองที่จะทำเป็นแต่เพียงเยียวอย่าง
 ที่เห็นไป ในครั้งสมเด็จพระบรมชนกนาถอันประเสริฐ
 ทรงแต่ก่อนนั้นหาสำเร็จเป็นผลดีได้ไม่ จำจะต้องดำเนิ
 ทางเปลี่ยนใหม่ ด้วยการปกครองให้เป็นหลักฐานสมแก่
 กาลสมัย การที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขประเพณีการบ้าน
 เมือง และความนิยมของประชาชนอันยังรากลงลึกซึ้ง

ช้านานมาในประเทศอันหนึ่ง ซึ่งจะเลิกถอนเก้าทั้งสิบ
 ครั้งใหม่ในทันที มิให้มีเหตุการณ์โกลาหลเป็นอันทำ
 ไม่ได้ จึงต้องเลือกเอาทางที่ค่อยแก้ไขไปโดยลำดับ
 ซึ่งจะสำเร็จได้โดยช้าจริงอยู่ แต่ปราศจากอันตรายซึ่งจะ
 เกิดขึ้นภายใน ทางที่จะดำเนินโดยสวัสดิ์เช่นนั้น ย่อม
 เป็นข้อสำคัญในความเพียรพยายามที่จะต้องผูกใจไว้
 เสมอ และใช้ความคิดกำหนดการเปลี่ยนแปลงไป
 ให้สมแก่ควรแก่สมัย ซึ่งอาจจะทำให้สำเร็จได้ มิให้
 เสียเวลาและโอกาสล่วงไปเสียเปล่า แต่เป็นธรรมดา
 การที่จะทำใหม่ ย่อมไม่มีเครื่องอุปการบริบูรณ์ ต้อง
 สร้างสรรและสั่งสอนให้ศึกษากันขึ้นใหม่ การเล่าเรียน
 ย่อมเป็นการช้าชั้วอายุ

ด้วยเหตุฉะนั้น การเปลี่ยนแปลงเพื่อความเจริญ จึง
 ไม่ดำเนินเร็วไ้ดังปรารถนา อีกประการหนึ่งในเวลา
 เกียวกันั้น เหตุการณ์อันเป็นไปภายนอกพระราชอาณา
 จักรได้เปลี่ยนแปลงไปพร้อมกันมากนัก จนถึงประเทศ

สยามรู้สึกว่าได้เปลี่ยนฐานที่ตั้งอยู่เนื่อง ๆ ด้วยเหตุ
การอื่นเป็นไปภายนอกโดยรอบคอบ จึงเป็นการผิด
กันมากกับที่กรุงสยามได้ตั้งอยู่แต่โบราณกาล เป็นการ
จำเริญที่เราต้องพยายามรับรองความเปลี่ยนแปลงใหม่
ภายนอกนั้นๆ เพิ่มเติมขึ้นในการซึ่งได้ทำให้การ
ดำเนินอยู่ภายใน ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปในสี่สิบปี
เหมือนอย่างจะยิ่งกว่าห้าร้อยปี ที่จะได้ฟังเปลี่ยนแปลง
มาในพระราชพงศาวดารก็ไม่เท่า ด้วยเหตุฉะนั้นเรา
จึงมาสันนิษฐานว่า การที่เราได้อยู่ในราชสมัยคืบหน้าถึง
สี่สิบปี อันประกอบด้วยเหตุการณ์อื่นอันมากนี้ นับว่า
เป็นความดีโดยสถานหนึ่ง ซึ่งได้ทำเนิรความคิดใน
การเปลี่ยนแปลงความปกครอง และการบำรุงแผ่นดิน
อันเป็นที่รักของเราโดยบรรพบุรุษอันหนึ่งอันเดียว ให้
ดำเนินไปโดยลำคัมไม่มีเวลาที่จะถลันถอยหลัง ๆ
ซึ่งก็อยู่ด้วยความปลอดภัยประการใด จนถึงได้เห็นผล
ในเวลานี้อันท่านทั้งหลายได้คิดเห็น ว่าประเทศเราได้

เปลี่ยนแปลงขึ้นสู่ความดีปรากฏชัด เช่นที่กล่าวมานั้น
เป็นพระยานสำคัญซึ่งให้เกิดความโลมนี้สปรามโทษเป็น
อันมาก

อีกประการหนึ่ง ซึ่งมีควรระแวงเสียไม่น้อยว่า
ธรรมอันเป็นอุปการะใหญ่ในที่ระคังความปกครองให้เป็น
หลักฐานมั่นคง และเป็นการสำเร็จโดยด้วยคินัน คือ
ต้องอาศัยสามัคคีเป็นที่ตั้ง แต่ก่อนมาเมื่อประเทศเรา
อยู่แต่ลำพัง มิได้มีสมาคมด้วยประเทศอื่น ความ
รู้สึกภายในย่อมเห็นการเล็กเป็นใหญ่ เห็นใกล้เป็น
ไกล ความมุ่งหมายและความประสงค์ตั้งวงอันแคบ
ต่างคนต่างคิดไปตามอริยาศัย ครั้นเมื่อประเทศเราได้
สมาคมคบหากับนานาประเทศที่มีอำนาจใหญ่ๆ ทั้งได้
มีความตั้งใจที่จะจัดการปกครอง ให้ประกอบด้วย
หลักฐานมั่นคง ดำรงอิสรภาพของแผ่นดินไว้ยังยืน
ทั้งบำรุงอาณาประชาราษฎร ให้มีท่าทาง ประกอบการ
แสวงผลประโยชน์เจริญยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน จึงเป็นข้อ

สำคัญซึ่งจะให้เกิดมีความสามัคคีต่อกัน ตั้งแต่ใน
พระบรมราชวงศ์ลงไปจนถึงอาณาประชาราษฎร ให้เกิด
สมัครสโมสรไว้วางใจกัน ให้อาณาประชาราษฎรเชื่อมั่น
ในความปกครอง ว่าจะดำเนินไปในทางซึ่งจะให้เจริญ
สุขสมบัติ จะทำการซึ่งไม่เป็นอธรรมและทางที่เคียดแค้น
ให้สิ้นไป ให้ประชาชนทั้งปวงรู้สึกใจว่า เป็นชาติ
อันหนึ่งอันเดียวกันโดยสนิท มิได้เลือกกำเนิดและ
ศาสนา ให้มหาชนรู้สึกรักชาติและประเทศของตน
ประกอบการแสวงผลให้เจริญโลกทวีปตามสมควรแก่
ความสามารถ การซึ่งจะดำเนินความประสงค์อันนี้ให้
สำเร็จเป็นผลขึ้นได้ ย่อมอาศัยด้วยเหตุหลายประการ
ทั้งการปกครองอันมีความนิยมเป็นอุปการะ และการ
เล่าเรียน ให้รู้ทาง ประโยชน์ ไซ้ ประโยชน์ และที่เป็น
สำคัญยิ่งนั้นยังจะต้องประกอบด้วยความชำนาญในกิจ-
การทั้งปวง อันจะนำไปให้ถึงความสัมฤทธิ์อันชอบ
เป็นส่วน ซึ่งต้อง กระทำให้ดำเนินไปณภายในไม่พักที่จะ

กล่าวถึงความยากลำบากอันมีมาแต่ภายนอก เป็นเหตุ
ให้การไม่สำเร็จสะดวกก็ได้ โดยเร็ว ถึงดังนั้นก็นับว่าใน
เวลานี้ ได้เห็นผลความจำเริญแห่งชาติของเราปรากฏ
ขึ้นโดยลำดับ ไม่เป็นที่ขัดข้องสำคัญนัก

การซึ่งท่านทั้งหลายได้พร้อมใจกันสร้างรูปเราขึ้นไว้
ในครั้งนี้ ก็นับว่าเป็นถาวรนิมิตอันดีในความพร้อม
เพียงของชาติ อันเกิดขึ้นในใจท่านทั้งหลาย และ
แสดงเป็นพระยานความเชื่อถือไว้วางใจในเจ้าแผ่นดินและ
รัฐบาลของตนอันเป็นเหตุให้เกิดมหรรณผล เพื่อความ
ผาสุกสำเร็จแก่ชาติของเราในภายหน้า

อนึ่ง ท่านทั้งหลายที่เป็นชาวนานาประเทศได้มีน้ำใจ
อาวรี แสดงความปรารถนาอันดี มีส่วนช่วยในการสร้าง
รูปอันงามนี้ เราขอแสดงความขอบใจท่านทั้งหลาย
แท้จริงพร้อมกันกับด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ท่านผู้มี
บรรพการศักดิ์ ทั้งอาณาประชาราษฎร์ของเรา ในการที่
ได้ยกย่องให้เกียรติยศอันยิ่งใหญ่แก่ตัวเราแต่เวลายังมี

ชีวิต จะเป็นที่ตั้งแห่งความพอใจของเราอยู่เป็นนิรันดร์ และข้อเสนอสักอย่างหนึ่ง ซึ่งจะยกขึ้นกล่าวไว้ว่าเสมอกัน ก็คือที่ได้เห็นท่านทั้งหลายสมัครสโมสร แสดงความรื่นเริงพอใจรักดีต่อกันในมณฑลสมัย การซึ่งเป็นไปในครั้งนี้ ปรากฏแก่เราว่าเป็นที่ตั้งของความสนิทติดพันกันในระยะชาติเราและนานาประเทศ อันจะเป็นเหตุให้เกิดผลประโยชน์แก่ประเทศเรา และจะเป็นเครื่องเตือนใจให้ประจักษ์แก่เราทั่วความพยายามยิ่งขึ้น ที่จะยกเกียรติยศแห่งชาติอันเป็นที่รักของเรา ให้ดำเนินไปถึงที่ตั้งมั่นอันสูงสุด ซึ่งจะพึงถึงพร้อมด้วยดีทุกประการ

บัดนี้ เรามีความยินดีรับคำเชื้อเชิญของท่านทั้งหลายแล้ว และจะได้เปิดถาวรอนัสสาวรีย์อันเป็นเครื่องหมาย แห่งความสโมสรสามัคคีของชาติชาวสยาม ขอให้ตั้งอยู่เป็นเครื่องหมายน้ำใจของชาติอันใหญ่ อันจะมีสืบไปทุกชั่วทุกชั้นในกาลภายหน้า ฯ

